

[RAZBOJI OD TURAKA]

1593, alli 21. luglio, la rotta fatta delli Turchi da Herneste
fra'llo d'Imp.^{re} alla Craina.¹

*Prisvijetlomu vlastelinu Dživu Sima Bunića
Antun Sasin pozdravljenje i poklon*

Za ne stat isprazan, odlučih stvar novu
staviti u pjesan na polju Turovu,
na sami Ivanjdan koja se prigodi,
Danica s gora van kad bijeli dan v[odi].
Spijevanje ter ovoj prikazah Vam na d[ar], 5
prijatelj ki si moj i moj drag gospodar.

¹ “1593, na 21. srpnja, poraz koji je Turcima nanio carev brat Ernest na Krajini”. Naslov u rukopisu D. a. 24 upućuje na povijesni događaj opjevan u tekstu, u rukopisu **A** spjev se naslovljuje dedikacijom.

[PRVI RAZBOJ OD TURAKA]

Rumena prem dzora tiraše noćnji mrak,
a sunce vrh gora kazaše svitli zrak,
kad sretoh njeku vil gizdavi ke ures
i drag nje obraz bil sunašću sličan jes 10
vrh gore kad sine, na glavi koli nosi
vjenčac od masline vrh rusijeh nje kosi,
a paomu u rukah, pak k meni doteče
nje lipos, gdje gledah veselo, tad reče:
“Moj dragi Sasine, dao je Bog dar slavan 15
s nebeske visine na slavni Ivanjdan.
Na rijeci na Kupi, da t' reku stvar novu,
velik se broj kupi na polju Turovu
izbranjeh junaka: sto tisuć, da t' je znat,
Vlaha i Turaka za Sisak grad imat. 20
Bješe im vojvoda Hasan-paša junak:
car mu tu oblas da, i š njim sedam sandžak,
koji se zahvali i carstvu čini znat
kad Bisak razvali da mu će Sisak dat²
do vele malo dan. Obeća njemu car 25
od zlata buzdohan, posla mu tuj na dar,
ali tuj oholas višnji mu Bog skрати
i slomi moć i vlas da se živ ne vrati
ere mu cesarov brat Herneste isiječe
s vele tisuć Hrvat sve Turke u peče. 30
Oni hrabren junak, Španjuli ki biše,

² U rukopisu **A** Sisak je potpuno izostavljen zbog čega je sadržaj drukčiji: *kad Bisak rafvalj, da muchje Kgljuce dat*. Stoga je u Budmanijevu čitanju Bisak preimenovan u Sisak jer mu se činilo da je riječ u tipfeleru. Bisak (= Bihać) je Hasan-paša osvojio 1592.

s dvaes tisuć Tudešak Turke obujmiše
 svijeh strana: ob desnu, ob lijevu, on prvi
 da polje ogreznu Turovo u krvi.

Udriše trumbete, strahovit iz kijeh glas 35
 čovjeku da smete na glavi svaki vlas.
 Lumbarde čuju se, taki grom strahovit,
 da zemlja tresse se jāk da se ori svit.

Tuj staše urnebes od treske i buke,
 tko bježi u nesvijes od Turak put rike 40
 tere s konji navrat, kako pri nevolji
 za rijeku priplivat, junaci najbolji
 sa dvjema oklopi, kojijeh se velik broj
 u rijeci utopi, Sasine dragi moj.

Urnebes tolika tuj bješe i preša³ 45
 da Kupa taj rika s krvi se izmiješa,
 a puške pucaju, svih strana krv teče
 gdi Turke tiraju i sijeku u peče.

Do neba leti prah, a nije kud bježati
 da ti je, brate, strah očima gledati, 50
 a konji od boja velici tuj irže,
 kojim nije broja i bježe najbrže.

Ranjeni po polju bježe ljudi tirani,
 a Turke gdi kolju jāk brave krstjani.

S konjem Hasan-paša u rijeku se vrže, 55
 er ga vojska naša tiraše najbrže,
 u kojoj pogibe i tuj se udavi,
 upadši u glibe tuj život ostavi.

Još hoću neka znaš da umiješ kazati,
 Turaka ban Tomaš tisuću pomlati. 60

Oni hrabren vitez prid kojim, da ti je znat,
 skakahu u nesvijes u rijeku svi navrat,
 er koga od Turak mogaše stizati
 oni hrabren junak, svijeh pod mač obrati.

Ognjeni kako zmaj prid sobom paljaše: 65
 svak 'medet, pomagaj', svak 'medet' vikaše.

³ Stihovi 45–46 nedostaju u rukopisu A.

Bježaše svak tada, svak prid njim tuj vika⁴
 kako sred stada zamjere kad vuka.
 Nu kad se svrši boj, svezanih zatijem pak
 Turaka velik broj ugašaše u Sisak: 70
 tko ranjen jauka, tko leži u krvi,
 tko plače, tko vika, po polju sve vrvi.
 Veliki i mali, Sasine, da ti je znat,
 tadaj svak navali haljine sadirat
 s Turaka i s Vlaha, sa zlatom haljine. 75
 Svak od junaka – er im se trebuje
 za veće ugrabit i domom donit pak –⁵
 nastoji svaki sadrit haljine s tjih Turak.
 Tuj blaga svakoga, pravo ti velim ja,
 kamenja dragoga, talara bez broja, 80
 tuj zlatijeh dukata, sablje pokovane
 s dzojama u zlatu bjehu sa sve strane.
 Žarkule tuj s perjem, uzde i sedla pak
 s pridrazim kamenjem i zlatom tjih Turak,
 da kuća otmanska imala nî veće 85
 nigdar do danaska štete ni nesreće,
 Sasine dragi moj, nego sad na Ivanjdan.⁶
 Dao ti Bog mir i goj, nu zbogom ostanaj!”
 Kako to izreče, gizdava onaj vil
 od mene uteče, i sakri obraz bil, 90
 put gore zelene, a mene ostavi
 kon vode studene u pustoj dubravi.

⁴ Stihovi 67–68 nedostaju u rukopisu A.

⁵ Stihovi 77–80 nedostaju u rukopisu A.

⁶ Stihovi 87–88 nedostaju u rukopisu A.

NAPREDUJE RAZBOJ OD TURAKA

- Onaj slavna lijepa vila,
koja meni glase nosi,
vjenčac bješe postavila 95
vrhu rusih svojih kosi,
svit sa zlatom od masline,
paoma u ruci dragoj vili,
na njoj ruha jāk snig bili,
zazva mene: "Moj Sasine", 100
i veselo meni reče:
"Nu tuj malo stani s strane,
bistra voda iz fontane
gdi medena slatka teče.
Znaš, svakoje obećanje 105
tko što bude obećati,
dokole toj ne naplati,
zvat može se dugovanje.
Ja sam tebi obećala
poć vidjeti na Krajini 110
što krstjanska vojska čini;
tuj sam kod nje sveder stala
i tuj se sam nagledala
čudnijeh stvari: ti vitezi
što tuj čine, bani i knezi, 115
tu je mnoga vojska pala.
Ispočetka da ti kažu
stvar kako je doistine,
da umiš spijevat, moj Sasine,
i slaviti vojsku našu. 120
Hoću da znaš zaistinu,
kad se uduši Hasan-baša,

tjereći ga vojska naša, pet sandžaka š njim poginu.	
Carev neput tuj pogibe na dubokoj rijeci Kupi, gdi se mnoštvo Turak skupi, tuj se udavi padši u glibe.	125
Cvijet od Bosne tuj poginu dobrijeh vitez kopjanika, od Krajine zatočnika, prije negoli podne minu.	130
Jedan čauš skoči tada, sa zlijem glasom ter poteče, da čestitom caru reče, put od slavná Carigrada.	135
Kada začu toj sultana Mehmet-bega tužna mati, grozno poče tuj plakati, k caru pođe raskosana	140
i obeća caru dati iz svoje hazne srebra i zlata, dobrijeh talar i dukata, da veliku vojsku plati	
i da pošlje na Krajinu s begljerbegom Sinan-pašu i da hara vojsku našu gdje Mehmet, sin nje, poginu.	145
A pak čini postaviti u tamnicu poklisara koji bješe od česara došao za mir učiniti.	150
Ah, hoće li Bog trpjeti, ki je od pravde sva istina, da dva čini vlastelina bez razloga objesiti?	155
Koji za njih poklisarom bjehu došli učiniti,	

- ako mogu, mir sklopiti
među carom i česarom. 160
- Sinan-pašu car otpravi
s begljerbegom Romanije,
koga posla put Agrije,
s kijem veliku vojsku spravi. 165
- U Biograd dođe kada
begljerbeg s velikom moći,
otpravi se s vojskom poći
put Agrije slavna grada.
- Nadaždin ga ban zateče
od Velike Gospe na dan, 170
hrabren junak s vojskom slavan
isiječe mu vojsku u peče.
- Tuj begljerbeg jedva uteče
put od grada Biograda,
kon slavnoga togaj grada 175
ranjen jedva tuj uteče.
- A pak paša s vojskom dođe
ter se uputi taj čas tada
put Agrije slavna grada,
s peset tisuć vojske pođe. 180
- Posla velik broj Tatara
neka pođu poplijeniti
sve što mogu porobiti,
i da zemlju svu pohara.
- I povede sobom tada 185
itko može bat nositi,
za krstjane sve pobiti,
i broj velik lumbarada.
- Ali vojska naša slavna
Sinan-pašu tuj čekaše, 190
dnevi i noći sve željaše
za udrīt se s Turci spravna.
- Od pušaka grom čuje se,
od lumbarad buka, treska,

kako kada trijes ustrijeska ter se od groma zemlja tresе.	195
Er ih vojska zađe s pleću, tuj potjera takaj bješe, gdje prid našijem Turci bježe i sarkule s perjem meću,	200
žice, sablje, kopja i štite, neka mogu bježat prije da ih vojska ne pobije naša, urnebes da vidite.	
Put od luga tko pješ bježi, a tko plače, a tko huka, blizu smrti tko jauka, tko u krvi ranjen leži.	205
Bez broja je tuj telesa što Turaka mrtvijeh leži, tuj od smrada svak sad bježi, ki dohodi do nebesa.	210
Tuj su ljune, tuj su vrane, tuj orlovi, tuj vranovi, psi, lisice i vukovi, potežu ih na sve strane.	215
Oganj živi vojska ta je, tuj su bani, tuj su knezi, tuj vojvode, tuj vitezi, tuj gospode bez broja je.	220
Ugričići tuj su slavni, tuj hrabreni ti Hrvati, Turke svaki bije i mlati, na boj svaki svi pripravni.	
Tuj se naši dobaviše srebra i zlata vele dosti, dobrijeh konja od vrijednosti, vrlim Turkom ke zgrabiše.	225
A Tatare propustiše da idu zemlju svu sharati,	230

nu opeta na zavrti do jednoga sve pobiše. Sinan-paša jedva tada ispid vojske bjegnu naše, er ga lijepo dotjeraše do Budima slavna grada.	235
Jedva s dušom tuj uteče, i tuj misli zimovati, ne smije k caru da se vrati da mu glave ne odsiječe.	240
Ter kad vojsku tuj razbiše, svezanijeh Turak tada i velik broj lumbarada, što pod gradom ugrabiše, povedoše u Agriju zavezane sve tej sužne, boležljive i veoma tužne, da ih paka svih pobiju.	245
Zabila ti još bjehe rijeti: setembra se taj boj zgodi na Miholjdan ki dohodi na dvadesti dan deveti.”	250
Toj kad reče slavna vila, sakri obraz svoj sunčani, pri jedzeru mene ostavi tuj samoga, draga i mila.	255